Verslag van de 80e zitting van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties

Dit verslag beslaat de inzet van het Koninkrijk der Nederlanden in de Verenigde Naties (VN) gedurende het afgelopen zittingsjaar op basis van de inzetbrief van het 80e zittingsjaar dat uw Kamer ontving.[1] Over de ministeriële week van de 80e zitting, de zogenoemde High Level Week, ontving uw Kamer in november 2025 een apart verslag.[2]

1. Multilateralisme in een veranderede wereldorde

Beschermen, versterken, hervormen

De inzet van het Koninkrijk kreeg vorm rond de drieslag[3] 1) het beschermen van de fundamentele beginselen van het stelsel, 2) het versterken van de positie van het Koninkrijk en de Europese Unie binnen het stelsel en 3) het hervormen om het multilaterale stelsel representatiever en slagvaardiger te maken.

Het jaar waarin de VN het tachtigjarige bestaan markeerde, stond in het teken van aanhoudende geopolitieke onrust en een fragmenterende wereldorde. De Russische agressie-oorlog tegen Oekraïne, de oorlog in Gaza en de bredere escalatie in het Midden-Oosten, alsmede de strijd in Soedan en Oost-Congo, drukten een stempel op de multilaterale samenwerking. De op regels gebaseerde internationale rechtsorde en de naleving van mensenrechten en democratische beginselen bleven onder druk staan.

VN80-hervormingsinitiatief

De VN-hervormingen kregen vooral vorm via het in maart 2025 door de SGVN gelanceerde VN80-initiatief, gericht op een effectievere, efficiëntere en financieel weerbaardere VN. Aanleiding waren jarenlange uitbreiding van mandaten, toenemende polarisatie en afnemende financiering: naast dalende vrijwillige bijdragen betaalde een aantal landen de verplichte contributie niet of onvolledig, wat de VN in acute liquiditeitsproblemen bracht. Het Koninkrijk riep alle lidstaten op tijdig en volledig te betalen, verwelkomde het VN80-proces en speelde een actieve rol in de vormgeving ervan.

De eerste test vond plaats in de Vijfde Commissie: eind december 2025 stelde de Algemene Vergadering de reguliere begroting voor 2026 vast op circa USD 3,24 miljard, een verlaging van circa 8 procent ten opzichte van 2025. Het Koninkrijk zette bij de hervormingen consequent in op meer impact in het veld, betere coherentie, een versimpelde organisatiestructuur, sterkere partnerschappen en meer doelmatigheid ("waar voor ons geld").

In lijn hiermee zette het Koninkrijk zich in voor een duurzame transitie en integratie van UNAIDS binnen het VN-systeem. Onder het voorzitterschap van het Koninkrijk van de UNAIDS-bestuursraad is een werkgroep opgericht die in oktober 2026 een advies voor een transitieplan presenteert, met behoud van een effectieve mondiale hiv-aanpak en volwaardige betrokkenheid van gemeenschappen en het maatschappelijk middenveld.

Binnen de pijler vrede en veiligheid zette het Koninkrijk in op effectieve VN-inzet tegen grensoverschrijdende criminaliteit en terrorisme, een gestroomlijnde ontwapeningsarchitectuur – onder meer door tijdens het voorzitterschap van de Ontwapeningsconferentie minder bijeenkomsten te beleggen – en een efficiëntere Eerste Commissie en een versterkt toetsingscyclus va het Non-Proliferatieverdrag.

2. Vrede, veiligheid en recht

VNVR-hervormingen

Grote geopolitieke tegenstellingen bleven het effectief functioneren van de VN-Veiligheidsraad (VNVR) bemoeilijken; ook dit zittingsjaar was de Raad nauwelijks in staat effectief te reageren op de grote conflicthaarden van het moment. Het Koninkrijk bleef zich in Benelux-verband actief inzetten voor hervorming van de VNVR via de *Intergovernmental Negotiations on the question of*

[1] Kamerstuk 26 150, nr. 225
[2] Kamerstuk 26 150, nr. 241
[3] Kamerstuk 36 200-V, nr. 72

equitable representation on and increase in the membership of the Security Council and other matters related to the Council (IGN). Gedurende het 80e zittingsjaar vervulde het Koninkrijk daarin een actieve, leidende en zichtbare rol, waarmee invulling werd gegeven aan de motie Ceder c.s. over het pleiten voor hervorming van de VN-Veiligheidsraad.[4] Het Koninkrijk werd, samen met Koeweit, aangesteld als co-voorzitter van het IGN-proces. De co-voorzitters engageerden op transparante, open en inclusieve wijze met het gehele VN-lidmaatschap en presenteerden onder meer een compromisvoorstel over vaste regionale zetels, om de uiteenlopende posities over de vormgeving van een hervormde VNVR dichter bij elkaar te brengen.

Oekraïne

Het Koninkrijk zette zich sterk in voor het behoud en de versterking van steun voor Oekraïne binnen de VN, en trad op als voortrekker binnen *Restoring Justice for Ukraine* ten behoeve van accountability voor de internationale misdrijven die Rusland in en tegen Oekraïne heeft gepleegd. De AVVN nam onder de *Emergency Special Session* twee resoluties aan: *Return of Ukrainian Children* en *Support for Lasting Peace in Ukraine*. Het Koninkrijk steunde beide en spande zich actief in om andere landen tot steun te bewegen; de laatste resolutie werd met 107 stemmen op bredere steun dan voorgaande jaren aangenomen. Het Koninkrijk riep op tot een alomvattende, rechtvaardige en duurzame vrede in lijn met het internationaal recht en vroeg aandacht voor de terugkeer van ontvoerde Oekraïense kinderen. Daarnaast lichtte het Koninkrijk de totstandkoming van de juridische basis van het Agressietribunaal en de Claimscommissie uit en riep het landen op zich hierbij aan te sluiten, onder meer als co-voorzitter van de *Group of Friends of Accountability*. In de Mensenrechtenraad onderhandelde het Koninkrijk met succes over de verlenging van het mandaat van de VN-onderzoekscommissie inzake Oekraïne.

Midden-Oosten Vredesproces

De VN had wederom veel aandacht voor de oorlog en de catastrofale humanitaire situatie in Gaza en de verslechterende situatie op de Westelijke Jordaanoever. Positieve ontwikkelingen waren het vrijkomen van de laatste door Hamas vastgehouden gijzelaars, het vredesplan van president Trump en de bekrachtiging daarvan via VNVR-resolutie 2803. Het kabinet verwelkomde deze resolutie en benadrukte consequent het belang van implementatie, waaronder ongehinderde en veilige humanitaire toegang. Het Koninkrijk speelde voorts een actieve rol bij de conferentie over de tweestatenoplossing en ondertekende de New York Verklaring.

Desondanks blijft de situatie in Gaza catastrofaal. Het Internationaal Gerechtshof oordeelde in oktober 2025 dat Israël als bezettende macht zijn verplichtingen onder het humanitair oorlogsrecht moet naleven. Het Koninkrijk veroordeelde de humanitaire blokkade meermaals en drong, mede in EU-verband en in lijn met de motie-Van Baarle[5], aan op onmiddellijke, onvoorwaardelijke en ongehinderde toelating van humanitaire hulp en op veilige toegang voor gemandateerde hulporganisaties, waaronder UNRWA. Vanwege het belang van de UNRWA-infrastructuur voor effectieve hulpverlening stemde het Koninkrijk in november 2025 voor een resolutie over UNRWA. In lijn met de motie-Van der Staaij en Ceder[6] zijn de terroristische aanvallen van Hamas ondubbelzinnig veroordeeld; tevens benadrukte het Koninkrijk dat alle partijen zich aan het internationaal recht dienen te houden.

Over de Westelijke Jordaanoever en het E1-plan werden in diverse VN-gremia verklaringen afgegeven. Het Koninkrijk stemde in december 2025 (AVVN) en maart 2026 (Mensenrechtenraad) voor resoluties over de onrechtmatige bezetting door Israël van de Palestijnse Gebieden.

Iran / Straat van Hormuz

Het Koninkrijk zette zich in voor vrije doorvaart door de Straat van Hormuz en steunde, net als 111 andere landen, resolutie 2817, waarin de Iraanse aanvallen tegen de Golfstaten worden veroordeeld en het recht van vrije doorvaart wordt benadrukt.

In de Mensenrechtenraad werd tijdens een Speciale Zitting begin 2026 een resolutie aangenomen waarmee de mandaten van de Speciaal Rapporteur en de onderzoeksmissie voor Iran werden

[4] Kamerstuk 26 150, nr. 231
[5] Kamerstuk 23 432, nr. 625
[6] Kamerstuk 21 501-02, nr. 2684

verlengd; het mandaat van de onderzoeksmissie werd daarbij uitgebreid met een focus op de protesten. In maart 2026 vonden twee urgente debatten plaats: over de Iraanse aanvallen op de regio, waarbij het Koninkrijk de resolutie over bescherming van burgers en civiele infrastructuur steunde, en over de aanval op de meisjesschool in Minab, waarbij het Koninkrijk de aanval betreurde en alle partijen opriep tot naleving van het internationaal humanitair recht.

Libanon

Ook de situatie in Libanon kreeg veel aandacht, met name de zorgelijke humanitaire situatie in Zuid-Libanon, de noodzaak tot capaciteitsversterking van de Libanese autoriteiten en de aanvallen op de VN-vredesmacht in Libanon (UNIFIL), die aan enkele UNIFIL-militairen het leven kostten. Het Koninkrijk heeft meermaals zijn zorgen uitgesproken over de situatie in Libanon en alle partijen opgeroepen zich aan het staakt-het-vuren te houden, met VNVR-resolutie 1701 als uitgangspunt.

Venezuela

De veiligheidssituatie in Venezuela raakt direct aan de belangen van het Koninkrijk. Tegen de achtergrond van de toenemende druk van de Verenigde Staten op de autoriteiten in Caracas heeft het Koninkrijk zich consequent ingezet voor de-escalatie en zich uitgesproken voor het herstel van de rechtsstaat en de democratie. Daarbij bleef het belang van stabiliteit in Venezuela, de bredere regio en de Caribische delen van het Koninkrijk steeds een belangrijk uitgangspunt.

MH17

Het Koninkrijk heeft zich verder ingespannen om waarheidsvinding, gerechtigheid en rekenschap voor alle 298 slachtoffers van het neerhalen van vlucht MH17 en hun nabestaanden te bewerkstelligen. Op 12 mei 2025 heeft de Raad van de Internationale Burgerluchtvaart Organisatie (ICAO-Raad) geoordeeld dat de Russische Federatie verantwoordelijk is voor het neerhalen van vlucht MH17 en daarmee het Verdrag van Chicago inzake internationale burgerluchtvaart heeft geschonden. De ICAO-Raad heeft dit besluit genomen in de zaak die Nederland en Australië in 2022 hebben aangespannen tegen Russische Federatie vanwege het neerhalen van vlucht MH17 op 17 juli 2014. Met dit besluit zijn Nederland en Australië in gelijk gesteld. De ICAO-Raad heeft in het besluit van 30 juni 2025 de partijen – Australië en Nederland enerzijds en de Russische Federatie anderzijds – gelast onmiddellijk te goeder trouw in onderhandelingen te treden om de kwesties van rechtsherstel en andere juridische gevolgen die voortvloeien uit de schendingen van internationale verplichtingen door de Russische Federatie op te lossen. In navolging op dit besluit heeft het Koninkrijk samen met Australië in augustus 2025 door middel van twee diplomatieke nota de Russische Federatie verzocht in deze onderhandelingen te treden. De Russische Federatie heeft nooit op deze nota's gereageerd. Op 18 september 2025 ging de Russische Federatie bij het Internationaal Gerechtshof (IGH) in beroep tegen het besluit van de ICAO-Raad.

In de door het Koninkrijk in 2020 ingediende statenklacht tegen Rusland oordeelde het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM; het Hof) op 9 juli 2025 dat Rusland verantwoordelijk is voor het neerhalen van vlucht MH17 en de dood van alle 298 inzittenden. Hiermee heeft Rusland meerdere mensenrechten, neergelegd in het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, geschonden. Het Hof heeft tevens vastgesteld dat Rusland, door onvoldoende medewerking aan de onderzoeken en de ontkenning van iedere betrokkenheid bij het neerhalen van vlucht MH17, additioneel leed voor de nabestaanden heeft veroorzaakt. Nu de schendingen zijn vastgesteld, kan het EHRM de gevolgen van die schendingen vaststellen en een schadevergoeding bepalen. In deze vervolgprocedure zal Nederland in nauw contact blijven met de nabestaanden over deze eventuele schadevergoeding.

VN-vredesmissies

De inzet van het Koninkrijk op VN-vredesmissies richtte zich op het versterken van de effectiviteit en efficiëntie van deze missies, als prioriteit binnen de VN80-agenda en in lijn met het Action for Peacekeeping-initiatief (A4P). In de onderhandelingen binnen het Speciaal Comité voor Vredesoperaties (C-34) zette het Koninkrijk zich in voor effectieve vredesmissies die de bescherming van burgers centraal stellen. Het onderhandelde daarbij onder de paraplu van de EU en vervulde een leidende rol op het thema *Performance and Accountability* en zette zich in voor behoud van overeengekomen taal op de *Women, Peace and Security*-agenda. In april 2026 co-

organiseerde het Koninkrijk een high-level bijeenkomst over de toekomst van A4P+, waar de vernieuwde implementatiestrategie A4P Impact werd gepresenteerd, gericht op het versterken van de impact, effectiviteit en kostenefficiëntie van vredesmissies.

VN vredesopbouw

De inzet van het Koninkrijk op VN-vredesopbouw richtte zich op conflictpreventie, nationaal en lokaal geleide vredesopbouw, en mentale gezondheid en psychosociale steun (MHPSS). Via het lidmaatschap van de *Peacebuilding Commission* (PBC), de positie als tweede donor van het *Peacebuilding Fund* en de samenwerking met het *Peacebuilding and Peace Support Office* bevorderde het Koninkrijk deze prioriteiten effectief. Een belangrijk resultaat was de actieve rol in de onderhandelingen over de vijfjaarlijkse *Peacebuilding Architecture Review* (PBAR), waarbij het Koninkrijk namens de EU-lidstaten het voortouw nam; mede hierdoor is lokaal geleide vredesopbouw in de PBAR-resoluties opgenomen. Daarnaast organiseerde het Koninkrijk meerdere bijeenkomsten over MHPSS in vredesopbouw – waaronder een PBC-bijeenkomst met ervaringen uit Colombia, Sierra Leone en El Salvador – en side-events tijdens de eerste VN Vredesopbouw Week over inclusieve, mensgerichte vredesopbouw gebaseerd op de rechtsorde.

WSIS+20 review

In 2025 vond de twintigjaarsherziening van de *World Summit on the Information Society* (WSIS+20) plaats, waarin de afspraken over internetbeheer opnieuw tegen het licht werden gehouden. De AVVN nam op 17 december met consensus een resolutie aan die het belang van het open en inclusieve WSIS-proces, het multistakeholdermodel voor internetgovernance en de eerbiediging van mensenrechten online herbevestigde. Daarnaast werd besloten tot VN-capaciteitsopbouw op het gebied van kunstmatige intelligentie en tot de instelling van een interne VN-werkgroep die aanbevelingen doet over financieringsmechanismen. Conform de Internationale Cyberstrategie was het Koninkrijk nauw betrokken bij deze onderhandelingen. Via de *Freedom Online Coalition* mobiliseerde het Koninkrijk partners uit andere regio's en scherpte het de passages over het multistakeholdermodel en mensenrechten online aan. Door experts van maatschappelijke organisaties op te nemen in de delegatie gaf het Koninkrijk concreet invulling aan de multistakeholderbenadering die voor dit dossier van groot belang is.

3. Mensenrechten

Algemeen

Tijdens de High Level Week organiseerde het Koninkrijk samen met Chili een ministeriële bijeenkomst over het versterken en beschermen van de VN-mensenrechtenpijler binnen het VN80-initiatief. Het Koninkrijk wees daarbij op de gedeelde verantwoordelijkheid van alle landen om het VN-mensenrechtensysteem toekomstbestendig te houden en voldoende te financieren. De bijeenkomst vormde het startschot om met een brede coalitie te werken aan het beschermen, versterken en moderniseren van mensenrechten binnen VN80 – mede in lijn met de motie-Hirsch c.s.[7]

2025 was het tweede jaar van het driejarige lidmaatschap van het Koninkrijk van de Mensenrechtenraad. Ondanks toenemende polarisatie droeg het Koninkrijk bij aan verschillende successen: de verlenging van de mandaten van de Speciaal Rapporteur voor Rusland, de Onafhankelijk Expert inzake geweld op basis van seksuele oriëntatie en genderidentiteit, en de onderzoekscommissies voor Oekraïne en Syrië – bij die laatste nam het Koninkrijk het voortouw. Ook werd de onderzoeksmissie voor Soedan verlengd en initieerde het Koninkrijk mede een speciale sessie over de situatie in El Fasher. Voorts sprak het Koninkrijk zich uit over onder meer Gaza en de Westelijke Jordaanoever, China, Iran, Venezuela, Myanmar en Afghanistan, en organiseerde het side-events over onder andere vrijheid van religie, vrije media in conflictsituaties en de mensenrechtensituatie in Rusland.

Vrouwenrechten, gendergelijkheid en SRGR

Het Koninkrijk zette zich ook het afgelopen jaar actief in voor gelijke rechten voor vrouwen en meisjes, seksuele reproductieve gezondheid en rechten (SRGR) en gelijke rechten voor lhbtiq+-

[7] Kamerstuk 26 150, nr. 233

personen, onder meer in resoluties in de Derde Commissie (mensenrechten). De groeiende weerstand tegen gendergelijkheid en SRGR zette door: slechts 11 van de 55 resoluties in de Derde Commissie werden zonder stemming aangenomen, vooral doordat de VS vrijwel alle resoluties met genderverwijzingen in stemming brengt. Over de *International Conference on Population and Development* (ICPD-)resolutie, het belangrijkste internationale forum op SRGR-gebied, bleek geen consensus haalbaar.

Dat de *Commission on the Status of Women* in maart toch slotconclusies aannam, is winst voor het multilateralisme. Voor het Koninkrijk belangrijke verwijzingen bleven behouden, waaronder intersectionaliteit, seksueel en gender gerelateerd geweld, toegang tot seksuele en reproductieve gezondheid en reproductieve rechten, en gender-responsieve budgettering.

Tijdens de vijfjaarlijkse High Level Meeting on HIV/AIDS in juni zette het Koninkrijk in op de positie van kwetsbare groepen, SRGR en de rol van het maatschappelijk middenveld. Consensus over de politieke verklaring bleek niet haalbaar; deze is middels stemming aangenomen.

4. Duurzame ontwikkeling

Algemeen

De ontwikkelingspijler van de VN stond het afgelopen zittingsjaar in het teken van grote budgettaire druk. Teruglopende vrijwillige bijdragen en aanhoudende liquiditeitsproblemen dwongen VN-fondsen en -programma's tot ingrijpende keuzes in hun programmering en aanwezigheid op landenniveau. Het Koninkrijk zette zich er daarbij voor in dat de beschikbare middelen zo doelmatig mogelijk worden ingezet en dat de hulp aan de meest kwetsbaren voorop blijft staan.

Tegelijkertijd politiseerden de bestuursraden van de VN-fondsen en -programma's steeds verder. Eerder overeengekomen taal – onder meer op het gebied van de SDG’s, klimaat en mensenrechten – werd herhaaldelijk opnieuw ter discussie gesteld. Het Koninkrijk heeft zich, samen met gelijkgezinde landen, consequent ingezet voor het beschermen van deze verworven taal en het waarborgen van de normatieve verworvenheden van het VN-ontwikkelingswerk.

Ontwikkelingsfinanciering: opvolging van het Compromiso de Sevilla

Na de aanname van het *Compromiso de Sevilla* tijdens FfD4 (juli 2025) stond het afgelopen jaar in het teken van implementatie. Tijdens het *Financing for Development Forum* in april 2026 vond het eerste multilaterale toetsingsmoment plaats, waarbij onder meer de voortgang van het *Sevilla Platform for Action* (SPA) werd besproken en de oprichting van het *Borrowers Platform* werd verwelkomd. Het Koninkrijk pleitte voor effectieve opvolging van de Sevilla-agenda, intervenieerde op private financiering en schuldhoudbaarheid, en blijft zich inzetten voor operationalisering van de Nederlandse SPA-initiatieven op het gebied van private kapitaalmobilisatie.

Second World Summit for Social Development

In november 2025 vond in Doha de Second World Summit for Social Development plaats. Het Koninkrijk droeg daar onder meer het belang uit van mensenrechten voor inclusieve en duurzame sociale ontwikkeling, de centrale rol van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) in de opvolging van de top, en thematische prioriteiten waaronder toegang tot fatsoenlijk werk, het tegengaan van kinderarbeid, leefbaar loon en het tegengaan van ongelijkheid en discriminatie. De aangenomen politieke verklaring weerspiegelde verschillende van deze prioriteiten en bevestigde dat sociale ontwikkeling hoog op de VN-agenda blijft.